

LBRIS

We know
books

Claudia Partole

TÖTENTANZ
sau
Viața unei nopți

(Jurnalul menajerei)

//bestseller

Chișinău
2023

Cât de greu trece o zi și cat de ușor zboară o viață!
(Ani... *Sit tibi terra levis!*)

Anno Domini, 2008

...aprilie...

Era ora 19.15 când am intrat în casa doamnei Emili. Afară ploua mărunț. Întâziasem cu 15 minute și mă simțeam vinovată. Ca de fiecare dată... Altcineva m-ar fi întâmpinat cu o privire dojenitoare sau m-ar fi anunțat că-mi va fi tăiat un sfert din leafă. Emili (așa mă rugă să-i zic, făcându-mă astfel să uit că sunt angajată și că îngrijesc de ea), îmi flutură cu mâna, bucuroasă că mă vede, și-mi zise cu glas șoptit, poruncitor: „Du-te repede și-ți bea cafeaua! Abia aștept să-ți spun ce mi s-a întâmplat... Și nu-ți fă griji pentru mine, eu nu-s flămândă, am mâncat!” (Dar știam că n-avea cum să mănânce!). Întotdeauna i se întâmpla ceva deosebit! Într-o zi vedea (înaintea mea!) cum îmbobocește o floare în ghiveci, altădată descoperea încântată niște furnici trebăluind pe pervazul ferestrei de lângă patul ei și mă atenționa ca nu cumva să le strivesc ștergând praful. „Tu roagă-le și să vezi că vor dispărea de la sine...”, îmi zicea. Mă puse odata să-mi lipesc urechea de pernă, ca să aud niște șoapte bizare. Era sigură că vorbesc între ele spiritele casei. De fapt, se auzeau certându-se vecinii. Când rămâne singură, mi-a spus, aude un ceas care ticăie în pereți.

Am crezut-o. Mi-am adus aminte de vorbele bunicii, care îmi spunea în copilărie că toate casele bătrâne au în pereții lor un ceasornic nevăzut. „Dar nu e un ceas adevărat, este inima casei!”, zicea bunica, și eu îmi ciuleam urechile, dar, oricât de tare mă străduiam, tot nu-l auzeam. Apoi, când rămâneam singură, deși mă concentram, nu auzeam nimic din cauza inimii care se zbătea ca o pasăre în colivie.

Și de astă dată mi-am imaginat că o fi descoperit ceva bizar. Am intrat în bucătărie, mi-am pregătit cafeaua, numai că n-am băut-o în solitudine; după ce am pus la fiert terciul de ovăz, am venit lângă patul femeii cu două cești – una de cafea adevărată, alta din *orzo* și, ca de obicei, am întreat-o: „Ce-ai mai descoperit? Povestește-mi, sunt numai ochi și urechi!” De astă dată arăta foarte ciudat: avea fața îmbujorată ca după o baie cu aburi, iar ochii îi străluceau ca la îndrăgostiți. Mă cercetă îndelung, iscoditor, de parcă ar fi ezitat: să-mi spună, să nu-mi spună? În sfârșit, îmi făcu loc lângă ea, îmi luă mâna și cu voce și mai înceată, ca și cum îmi divulga un mare secret și n-ar fi dorit să fie auzit și de altcineva (dar de cine, că eram doar numai noi două?!), îmi spuse: „Îți imaginezi, am trăit ceva minunat. Absolut deosebit!... A fost preotul, nu demult! Cum de nu l-ai întâlnit?” L-aș fi recunoscut, era prietenul părintelui S., cel care mă adusese la Emili, apoi, de câteva ori mă nimerisem exact când îi făcea vizita. Era un bărbat înalt, elegant, plăcut și foarte cumpătat. Avea răbdare, putea s-o asculte pe Emili ore în șir, intervenind doar arareori cu vreo frază de

aprobare sau compătimire. Găsi chiar și pentru mine câteva cuvinte calde. Mă cercetă la prima întâlnire cu o privire adâncă, întrebându-mă dacă m-am obișnuit și dacă nu cumva duc lipsă de ceva. Deși îmi dădeam seama că e doar o complezență, bunavoința lui mă emoționa. Vorbele preotului îmi amintiră de o mătușă (din copilărie), pe care o vizitam de obicei cu o nepoată de-a ei, adică cu o rudă mai apropiată. De cum ne vedea, îndată începea să se scotocească prin buzunare. Nepotei îi umplea poala cu tot felul de bunătăți: nuci, bomboane-pernuțe, stafide, după care, cu multă bunavoință, îmi puneă și mie câteva alune în pumnul făcut căuș. Dar nu mă supăram, eram fericită că primeam și eu ceva...

Emili îmi repetă: „A fost preotul, îți închipui?!” Îmi închipuiam, cum să nu! Dar n-am reușit să întreb care ar fi motivul încântării ei (aș fi făcut-o foarte delicat, bineînțeles), că ea îmi și răspunse: „De astă dată n-a fost singur! L-a însoțit un cor de... îngerii!” „Niște copii?” – am corectat-o eu, dar Emili, fără a mă contrazice, continuă: „Și mi-au cântat imnuri atât de frumoase, cum n-am mai auzit... Păcat că nu erai să-i auzi! Dacă nu întârzi ai, cu siguranță i-ai fi prins aici... Ascultându-i, uite-așa, fără să vreau, am închis ochii și am adormit, pentru câteva clipe! Nici n-am prididit să le dau ceva, nici să-mi iau rămas bun de la ei. A fost atât de minunat... Stai, parcă se mai aud!” Emili mă fixă cu privirea, dar părea că nu mă vede. Asculta cu atenție, încât, fără să vreau, mi-am concentrat și eu auzul și, pentru că nu auzeam decât zgomotul ploii, m-am ri-

dicat și am deschis fereastra. De-afară dădu năvală un aer purificat, însoțit de stropi mărunți și de clacsoanele stridente ale mașinilor grăbite. Nici urmă de cântare! Emili continua să asculte, rostind încântată: „Ce glasuri și ce cântări... N-am mai auzit...” Apoi tăcu, închise ochii și oftă adânc. Atât de adânc oftă, încât am rămas cu ceașca lipită de buze: nici să înghit, nici să zic ceva.

Simții prin tot corpul o străfulgerare, care, deși fierbinte, îmi îngheță respirația. Nu mai oftase niciodată atât de adânc și greu, iar pieptul îi tresăltă de parcă oftatul s-ar fi izbit alergând din coșul pieptului spre gât. „Emili, dragă! Să-ți dau o gură de apă!” Glasul meu speriat îmi păru atât de străin, încât mă uitai în jur să văd dacă nu cumva altcineva rostise vorbele în locul meu. Emili nu-mi răspunse. Continua să tresară toată... Dacă ar fi deschis ochii! Dacă mi-ar fi spus ceva... Stăteam încremenită, urmărindu-i zbaterea... Nu puteam crede!

Buna mea prietenă pleca din această viață...

Totul s-a întâmplat într-o clipă, deși aș fi putut jura că a ținut o veșnicie. Ceasornicul atinse cu acele sale – cu toate! ora 19.45. Trecuse o jumătate de oră de când intrasem în casă. Cu o clipă în urmă îmi vorbise și acum... nu mai era!? Nu găseam în mine forțe să mă ridic, nici să pășesc, nici să strig. Abia când am simțit o căldură stranie pe obraji – o zvârcolire grăbită, nervoasă care-mi aluneca spre buze, mi-am dat seama că eu, totuși, trăiesc. În clipa aceea puteam să jur că

toate, absolut toate obiectele, toate lucrurile care ne înconjurau prinseseră viață și ne priveau: pe mine și pe ea. Toate ne cercetau curioase, respirând adânc, greu. Doar Emili stătea cu ochii închiși, păstrând același surâs fericit pe buze, pe care-l avea o clipă în urmă, când rostise: „A fost minunat! Atât de minunat...” Petele roșii de pe fața ei păreau niște bujori mici, care, treptat, după ce-i priveam lung, dispăreau. Și gâtul, rosu adineaori, deveni dintr-odată stacogiu, mai păstrând doar câteva pete ca petalele de trandafir. Toate lucrurile din jur respirau, doar Emili nu.

Nu știam ce să fac. Îmi înțepenise gândul. Inima își întetise bătăile, o auzeam de parcă era un ceasornic fixat înlăuntrul meu ca într-un perete al casei. „Să chem vecinii?” – a fost primul meu gând. Dar nu cunoșteam nici pe unul. „Să telefonez la poliție?! La urgență!?” Nu știam numărul de la urgență, iar de poliție îmi era frică, o frică inoculată de pe când nu aveam *carte verde* și mă ascundeam, ocolind-o ca un câine hăituit.

Iar clipele treceau greu. Mi se părea că stau de o veșnicie în mijlocul camerei cu ceașca în mână. „Aprinde, proasto, o lumânare!”, îmi strigă un gând cu glas poruncitor. Și atunci, abia atunci, aprinsei cu mare greu o lumânare. Degetele nu mă ascultau, chibriturile, ca jurat! toate erau fără gămălie, cu greu am descoperit unul întreg și flacăra arzândă se aplecă spre podea, sub respirația mea precipitată. Ploaia bătea în geam, cadențat, ba apropiindu-se curioasă, ba dispărând în zgomotul mașinilor. Acul ceasor-

nicului, ca o așchie înfiptă în ochii mei, nu îndrăzneam să se apropie de ora 20.00. Abia când orologiul de pe biserică bătu sacadat în timpanele mele, mi-am dat seama că aș putea, în sfârșit, și că trebuie (!) s-o anunț pe fiica mai mică a lui Emili, pe Roberta. Știam că locuiește în alt capăt al orașului. Îi aveam fixat în memorie numărul de telefon, dar a trebuit să-l scriu pe un capăt de foaie, ca să mi-l amintesc cifră cu cifră. Cu teamă, de parcă eram vinovată de cele întâmplate, am format numărul, apoi, speriată, am închis, ca în câteva clipe să revin și să aud sfredelindu-mi timpanul un glas supărat, somnoros: „Alo! Chi e?” (Cine e? It.) Bâlbâindu-mă, am anunțat: „Mama dumneavoastră, doamnă, nu mai este... S-a stins!” Așteptam să aud o explozie de plâns, un strigăt de nedumerire, îndoială, durere... Mi-ar fi fost mai ușor și mai puțin groază în situația în care mă aflam. Dar ceea ce mi-a fost dat să aud... Același glas glacial, iritat la culme, mă apostrofă: „Și pentru asta a trebuit să mă deranjezi înainte de somn?! Cine procedează astfel? Nu puteai să mă anunți mâine dimineață? Ești o impertinentă, o nerușinată...” Și îmi trânti receptorul. Izbucnii într-un plâns isteric. Plângeam și de necaz, și de umilință, și de frică. Simțeam cum mă învăluie, mă strânge în brațele-i nevăzute noaptea sperioasă. Dar și pentru Emili, buna Emili, mă durea sufletul... Printre lacrimi, m-am uitat la chipu-i nemișcat, la linia albă, străină care-i contura buzele ca un fir de ață și, deodată, mi se năzări că s-a miscat!, iar surâsu-i împăcat dispăru. Într-adevăr dispăruse! „Oare să fi

auzit vorbele fiicei sale?!” Metamorfoza de pe chipul moartei mă îngrozi de-a binelea. Atâtea citisem despre suflet și trup și credeam în moartea unuia, dar și înveșnicirea altuia, acum însă, când ajunseseam să descopăr acest adevăr, să fiu la hotarul dintre aceste două lumi, simțeam că nu-mi ajung puteri să rezist. Nu voiam să văd ceva necunoscut ochiului meu și care venea de dincolo. Nu mai voiam să cred în nimic! O frica cumplită imi cuprinse întreaga-mi fire, tremuram toată cu mâna pe receptorul pe care nu-l lăsam, de parcă era unica mea legătură cu lumea cea vie. Când telefonul zbârnâi, aproape că mi-am pierdut echilibrul, sunetul fiind atât de strident și de nerăbdător, încât răsună peste toată casa ca un ecou izbit de pereți. Tresări și Emili. Sau poate mi se păru?! Cu greu am dus receptorul la ureche și cu glas, deși al meu – de nerecunoscut! am îngăimat: „Alo... Chi e?!” „Eu sunt, toanto!” (reproduc doar varianta română!) – era același glas supărat și autoritar al Robertei: „Închide ușa și lasă cheile sub preș... Și poți pleca chiar acum!” „Vă rog... abia am fost în putere să șoptesc, n-am unde să mă duc, e noapte... Nu mă alungați, vă rog...” Nu mai îndrăznii să spun că mi s-ar fi convenit să primesc solda. Voiam și eu să plec, dar unde? Pentru câteva clipe în receptor se auzi doar respirația celei de la alt capăt al firului, apoi glasul supărat mă avertiză: „Bine, poți rămâne până dimineață, când va veni preotul, dar vezi, dacă dispăre cumva ceva din casă, te găsim și în gaură de șarpe, ia aminte!” N-am prididit să mulțumesc sau să infirm

bănuiala, că telefonul cu piuitu-i păsăresc: *piu, piu...*, îmi calmă cât de cât timpanele care mai fremătau ca după o furtună.

Nu știi cât să fi stat cu receptorul în mână, dar când mi-am aruncat privirea la ceas era exact 20.00. Din acea clipă am simțit cu toată ființa ca niciodată în viața mea scurgerea măsurată în bătăi de inimă a timpului. Părea că fiecă miime de secundă trece prin mine, mușcând din ochii mei, care, deși îndreptați spre altceva, oricum aveau în vizor imaginea femeii de care îngrijisem o bună bucată de vreme; secunde rupeau din pieptul meu, din inima mea. Mă simțeam încolțită la fiecare zbatere, la fiecare mișcare. Vibram toată, ca o pânză învăluită de trecerea fulgerătoare și totodată nemișcată, a timpului. O pânză grosolană și țepoasă de păslă! Mi-am amintit, fără să vreau, de o frază din jurnalul lui Ani, prietena mea: „Cât de greu trece o zi și cât de fulgerător zboară o viața...” O scrisese în ziua când Nelu al ei se cununa cu o altă femeie. Până la această frază mai mult se întrebase: „De ce?” Deși părea că se adresează unui *nimănui*, dar poate lui Dumnezeu (?), poate pe sine se interoga, fără a-și afla însă justificare. Ani, draga mea Ani... Ea nu putea înțelege un lucru simplu: *că toate-n viață sunt trecătoare!* Dar poate-și dădea prea bine seama de acest adevăr strâmb și asta o rănea cel mai adânc: de ce un bărbat, care i-a jurat credință unei femei, poate cu ușurință și fără remușcări să meargă la altar cu o altă femeie?... „De ce n-a vrut să se cunune cu mine? N-am meritat să stau alături de

el?! Asta înseamnă că nici pe cealaltă lume nu vom fi împreună...” – era gândul care o făcea să sufere cel mai mult: ei nu vor mai fi niciodată împreună! După această constatare, Ani se învinovăța, biciuindu-se fără milă: „Până la urmă, eu sunt cea care port toată vina! Ar fi trebuit să găsesc timp și să mă duc cât mai des la ai lui, să le zâmbesc, chiar dacă simțeam că nu le sunt pe plac... Să fiu rusoaică în relațiile cu rudele bărbatului meu și franțuzoaică în pat să-i fiu... Asta e cauza! N-am fost nici una, nici cealaltă... Întotdeauna am considerat că trebuie să fiu sinceră, să nu mă prefac, să nu port mască, iar soțului să-i demonstrez că pentru mine nu sexul contează. Că-i prețuiesc sufletul!... Am făcut tocmai inversul și, iată-mă ajunsă cu fundul pe gheață. Acum chiar sunt singură, nu trebuieșc nimănui și, cel mai grav, simt că mă fac tot mai urâtă și îmbătrânesc pe zi ce trece, dar poate chiar clipă de clipă...” Citindu-i aceste rânduri, de fiecare dată simțeam pe spatele meu biciul cu care se autoflagela prietena mea. Nici nu bănuisem cât de mult a suferit... „Întreaga mea viață e alcătuită din alb și negru...” – citii motoul de pe jurnalul lui Ani. Din bucătărie dădu năvală miros de terci afumat. Iar orologiul îmi aminti unde ma aflu...

Necumintele gând sfredelitor îmi mușcă orele –
vierme pe care îl strivește doar lumina zilei.

(Din caietul lui Ani)

Ce să fac? mă întreb, pentru că trebuie să fac ceva, ceva care să grăbească timpul și să alunge frica care mă pândește de prin toate ungherele casei... Așa! În-tâi să mai aprind o lumânare, apoi... Apoi, s-o spăl pe Emili. Să nu mă gândesc că e moartă... Să-i vorbesc și să cred că, pur și simplu, a ațipit și peste câteva clipe se va trezi, desigur... mai bine să nu se întâmple! „Ajută-mă și nu mă ajuta, Emili!...” Cât de greu devine un corp din care iese sufletul! Și dacă sufletul ei se uită la mine mirat de stângăcia mea?! Și dacă-mi strigă: „Atent! Mă mai doare mâna care a fost a mea! Piciorul, de ce mi-l târâi... Stai! Să-mi închid strâns pleoapele! Nu vreau să se întipărească imaginea lucrurilor în ochii mei...” Dar oare sufletul meu l-o fi văzând pe al lui Emili? Privirea-mi momentan atinse un nor gălbui, iluzoriu care suspenda de-asupra capului lui Emili. Era ceva incredibil, fascinant! Numai că imediat norul se topi, se dizolvă în lumina lumânării precipitată de mirarea mea...

Nu mi-am imaginat că poate fi atât de greu un corp neînsuflețit! S-a constatat doar, a cântărit cineva sufletul, considerându-l de numai câteva grame! Sau

poate, mai curând, rămas fără suflet, trupul se face mai greu?! Se trage spre pământ, spre materia din care a fost făcut...

Nici mamei mele nu i-am spălat cu atâta grijă trupul. Nici n-aș fi avut dreptul, chiar să fi dorit s-o fac. Rudele nu iau parte la spălatul răposatului, nici la pregătirea bucatelor pentru masa de pomenire, iar atunci când acesta își dă sufletul, e bine ca cei foarte apropiați să nu se afle în preajmă, altfel muribundul poate fi întors din drum. Deci nu e vorba de un simplu ritual! Se spune că, dacă-i ții lumânarea bocind, îl întorci din drum pe cel care moare și s-ar putea să sufere mult și rău. Iar dacă-l scalzi?! Nu știu ce-ar putea fi... Nu mi-a spus nimeni. Pentru că nimeni nu știe. Sunt lucruri care nu au explicație, pur și simplu se constată și se respectă ca ceva sacru, chiar dacă nu au nimic deosebit.

Emili mi-a devenit dragă din prima clipă, de-atunci de când am cunoscut-o, de când m-a prezentat părintele S., zicând: „Eu știu că o să vă înțelegeți bine, simt, vă cunosc pe amândouă...”. A fost ca o binecuvântare! Nu cred că am ajuns a ne cunoaște atât de bine, dar avusese dreptate: aveam nevoie de o ființă ca Emili! Și ea avusese nevoie de mine.

Puteam s-o ascult și s-o tot ascult, deși îmi povestea nimicuri. Era o femeie de rând, fără prea multă carte. Citise în viața ei doar *Psaltirea* și o *Carte de rugăciuni*. Zicea că de mai mult nici n-avea nevoie. „Dincolo de rugăciune sunt poveștile oamenilor!” În câteva luni de zile, cât am stat împreună ca două sechestrare, imi povesti întreaga-i soartă...

Emili avusese o viață obișnuită de femeie care n-a dorit de la viață mai mult decât i-a dat Dumnezeu. Războiul care a pustiit întreaga Europa a trecut cu tăvălugul și peste satul ei de baștină, rămânând în amintirea-i ca un vis urât *din care ți-e și teamă să te trezești*. Așa zicea. Când lumea a început să uite, să se depărteze de nenorocirile pricinuite de război, puțin câte puțin, an de an, a crescut și, într-o bună zi, s-a măritat! Acesta a fost evenimentul cel mai important în viața ei. Așa credeam eu! S-a măritat după cine au găsit de cuviință s-o dea părinții. Și copiii a născut tot câți i-a dat Domnul, apoi tot El i-a ales pe cei care să-i lase în viață și pe care să-i ia înapoi. Așa că din nouă copii câți adusese pe lume, rămăsese cu trei: un băiat și două fete. Toți aranjați la casele lor. „Fiecare cu grijile și nevoile sale! Chiar dacă nu-i văd, mă bucur că sunt bine...”, încerca să-i justifice de fiecare dată când pomenea de ei. Deși îi îndreptătea, glasul și ochii o trădau. Suferea! Odată, eu, supărată pe fiicele care-i tot promiteau că *duminica viitoare vor veni s-o vadă*, m-am exprimat: „Mai bine v-ar lua la ele decât v-ar lăsa bani! Că așa-i creștinește, copiii să-și îngrijească părinții...”, am zis, și mi-a părut rău pe urmă. A durut-o. Am simțit și pentru prima dată atunci am descoperit cât de mult semăna Emili cu mamele noastre de la țară – nepretențioase, răbdătoare, îngăduitoare și iertătoare. Sau poate mamele de pretutindeni la un moment dat se împacă cu toate, inclusiv cu uitarea? Mă voi împăca și eu cu asta? Și fiica mea va angaja pe cineva să-mi dea o cană de apă? Oare numai de

mâncare și de apă voi avea nevoie când nu voi mai putea face nimic pentru cea mai dragă ființă?... „Datorile nu trebuiesc amintite, ca și facerea de bine...”, spuse, ca pentru sine, Emili.

Tot atunci, după ce a tăcut un rastimp, m-a rugat să-i fac o cafea adevărată. „Lasă Orzo să-l bea proștii! Merit și eu măcar uneori să-mi bucur sufletul cu ceva deosebit sau, dacă vrei să știi, am și eu nevoie să-mi mai fac de cap din când în când. Tu ce zici?”. „Ai dreptul!”, i-am răspuns. Râse și mă privi cu o căldură maternă, încât m-am lăsat convinsă, deși am recurs la un șiretlic, punând un vârf de linguriță de *Lavazza*, restul fiind *Orzo*. „Ei, vezi, mi-a zis, savurând surogatul, e cu totul altceva! De mică sunt obișnuită să beau cafea. Toată familia bea – și cei mari, și cei mai mici! Parcă-mi văd ceșcuța cât un degetar, în care mama îmi picura și mie cafea de-a lor, de-a celor mari, și era nemaipomenită! Cafeaua era o tradiție de familie. Într-un ungher al casei aveam o desagă plină cu boabe, tata făcea rezerve. Mulți veneau să împrumute cafea de la noi...” O ascultam și-mi sorbeam cafeaua, bineînțeles, una adevărată și mi se făcu rușine. Eu încălcasem tradiția familiei!

În aceeași zi, m-a rugat să-i povestesc despre mama mea. Asculta ca un copil! Se mira că părinții nostri își corcolesc odraslele până le încărunțesc mustățile și părul de pe cap. Deși, în cazul meu, nu se întâmplase aceasta... „Crezi că fac bine?”, mă întrebă Emili și întrebarea ei părea că se uită în ochii întrebării mele. Și eu deseori mi-am recunoscut că nu fac bine unii părinți, pentru că mulți feciori și fiice așteaptă

toată viața să li se dea, iar din moment ce părinții nu mai sunt în stare să facă față necesităților acestora, sunt renegați, aproape că le devin dușmani... Recunoscându-mi cât de amarnic greșesc unii părinți din țara mea sacrificându-se, justificam, într-un fel, gestul copiilor ei. Voiam și eu, la rândul-mi, s-o întreb pe Emili: „Dar cum ți-ai educat dumneata copiii de sunt atât de străini și indiferenți?” Bănuind însă că o va ducea, n-am iscodit-o. Știam, de fapt, aflasem din cele povestite, că nu-i răsfățase. Mi-am explicat atunci în sinea mea că o fi și acest mod de a se trata unii pe alții o tradiție, ceva care-i deosebește de noi ca neam.

Așa străine cum eram, ne simțeam totuși bine împreună. Atât de bine, încât nu-mi venea a crede că ceva plăcut poate dura atât de mult. Și în fiecare seară mă rugam să mai urmeze încă o zi asemănătoare celei care trecuse. Jumătatea de an a zburat ca o clipă. Atâta a fost să am grijă de Emili. A fost, mi-am recunoscut abia acum, când nu-mi mai răspundea și când pentru prima dată mi se făcu teamă de prezența ei, mi-am recunoscut cu durere în suflet că am trăit cea mai frumoasă, cea mai calmă perioadă a mea de când eram în bejenie.

„Trebuie să mă gândesc la cu totul altceva!” – mi-am poruncit. Dar la ce anume să mă gândesc? Gându-mi părea înlănțuit, fixat în fața dar și în culisele ochilor mei. Îmi amintii, totuși, de o femeie (și ea de-alde mine), care nicidecum nu-și putea găsi de lucru după ce bătrânica de care îngrijise câțiva ani se stinse. De doi ani și mai bine își tot căuta un loc de

lucru, dar zadarnic, parcă era blestemată. Nu că ar fi avut cusururi, că ar fi fost neglijentă, nepăsătoare sau leneșă. Altceva îi punea piedică: nu o putea uita pe bătrâna de care îngrijise! Vorbea despre ea ca despre o mamă și lacrimile îi curgeau șiroaie. Zicea că a bocit-o mai ceva ca apropiatăii ei. „Și pentru că în clipa aceea am rămas fără lucru! Mai bine ar mai fi trăit că... ne împăcam! Nu era pretențioasă. Eu o învățasem să croșeteze și dânsa croșeta întruna, zicea că va muri când va termina puloverul la care lucra. Și eu, după ce adormea, îi despleteam jumătate din ce facuse, ca să nu termine prea repede. Când se trezea se mira, cum de împletise atât de puțin, când muncise atât de mult (!). Repeta întruna un vis: „Îți închipui, se făcea că terminasem și era un pulover minunat...” Când a murit, îi rămăsese doar o mânecă să mai croșeteze!”

O ascultam pe femeie povestind despre bătrâna care murise fără să-și termine lucrul și mi se părea de fiecare dată nostimă povestea ei, iar ea, femeia – melancolică și plicticoasă. Îmi ziceam în sinea mea: „De-alde astea n-au cum încălzi mult locul, sunt prea nostalgice”. Acum nu mi se mai părea nici întâmplarea nostimă, nici femeia pisăloagă. Dar n-aș vrea să mă asemăn ei!

Ca să omor timpul, am luat iarăși caietul în care făceam însemnări și am început să citesc din el fără a pătrunde sensul celor așternute accidental cândva, nu prea demult și totuși, altădată. Când Emili trăia, când mai era Nely (prietena pe care am descoperit-o aproape în aceeași clipă când am și pierdut-o); când tot ce trăiesc și simt acum era înaintea mea...